

Roman Siedlikowski

Rynek pracy w Polsce po przystąpieniu do Unii Europejskiej

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 35/1, 263-278

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Roman Siedlikowski*

Uniwersytet Szczeciński

RYNEK PRACY W POLSCE PO PRYZYSTĄPIENIU DO UNII EUROPEJSKIEJ

STRESZCZENIE

Celem pracy jest przeprowadzenie analizy wpływu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na krajowy rynek prac z uwzględnieniem środków finansowych wydatkowanych w ramach funduszy strukturalnych na walkę z bezrobociem oraz aktywizację zawodową. W artykule zbadano poziom bezrobocia w latach 2004–2012 (dla celów porównawczych i analitycznych w wybranych obszarach okres ten został wydłużony lub skrócony z uwagi na brak odpowiednich danych statystycznych) oraz poziom nakładów, jakie w ramach funduszy strukturalnych zostały wydatkowane na działania skierowane do osób bezrobotnych. Analiza dostępnych danych nie wykazała istotnych zależności pomiędzy wielkością kwot przeznaczonych z funduszy strukturalnych UE na działania wspierające rynek pracy a na przykład poziomem bezrobocia czy też ilością osób prowadzących własną działalność gospodarczą.

Słowa kluczowe: zatrudnienie, bezrobocie, siła robocza, rynek pracy, dotacje

Wprowadzenie

W roku 1989 rozpoczął się w Polsce proces zmian gospodarczych, związanych z przechodzeniem z gospodarki centralnie sterowanej na gospodarkę wolnorynkową. Cechą charakterystyczną tej pierwszej był deficyt siły roboczej, ukryte bezrobo-

---

* Adres e-mail: roman.siedlikowski@erisson.com.pl.

cie oraz zniekształcona struktura zatrudnienia¹. W przypadku gospodarki wolnorynkowej funkcjonują prawa popytu i podaży na pracę będące wyznacznikiem zarówno zapotrzebowania na określone zawody, jak i poziomu wynagrodzenia w danym momencie. Proces przekształceń na rynku pracy dodatkowo został zintensyfikowany w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, której kraje dzięki otwarciu swoich rynków pracy stały się alternatywą dla polskich bezrobotnych, zaś fundusze strukturalne pochodzące ze wspólnego budżetu unijnego miały się stać silnym narzędziem do walki z bezrobociem i tworzenia nowych miejsc pracy.

Celem opracowania jest przeprowadzenie analizy zatrudnienia w Polsce w okresie transformacji ze szczególnym naciskiem na okres po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, w wyniku którego w ramach funduszy strukturalnych podjęto szereg działań zmierzających do ograniczenia bezrobocia czy też tworzenia nowych miejsc pracy.

Analizie poddano dane z lat 1990–2012², a w badaniach wykorzystano dane dostępne w rocznikach statystycznych, opracowaniach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz publikacje i artykuły związane z omawianą tematyką. W pracy zastosowano analizę przyczynowo-skutkową oraz dokonano porównań pomiędzy wybranymi regionami Polski z uwzględnieniem uwag wskazanych w przypisach.

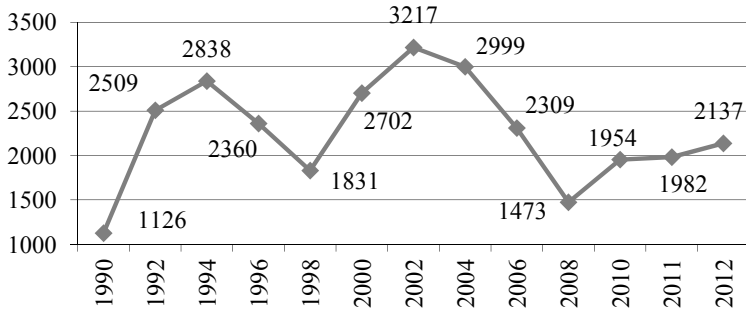
1. Rynek pracy w Polsce po roku 1989

Uruchomienie mechanizmów rynkowych po roku 1989 spowodowało szereg zmian gospodarczych w Polsce. W wyniku upadku dużych i nierentownych przedsiębiorstw po raz pierwszy zanotowano zjawisko jawnego bezrobocia, które zgodnie z obowiązującą dotychczas doktryną gospodarki centralnie sterowanej nie istniało. W ten sposób zniknęły występujące w wyniku sztucznych zabiegów niedobory siły roboczej, a pojawiła się nadwyżka podaży pracy będąca przyczyną powiększającej się stopy bezrobocia. Na rysunku 1 przedstawiono poziom bezrobocia rejestrowanego (w tysiącach osób) w Polsce w latach 1990–2012.

¹ S. Czarniewski, *Główne przyczyny bezrobocia w Polsce w okresie transformacji gospodarczej*, www.soc.ols.vectramet.pl (27.02.2013).

² W przypadku niektórych wskaźników dla lepszego zobrazowania zachodzących zmian przedstawiono dane wykraczające poza wspomniany okres.

Rysunek 1. Poziom bezrobocia rejestrowanego w Polsce w latach 1990–2012
 (w tysiącach osób)

Źródło: Roczniki Statystyczne za lata 1990–1997 oraz Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 1998–2012.

W latach 1990–1993 odnotowano bardzo duży wzrost liczby osób pozostających bez pracy, co było spowodowane przede wszystkim zmianami strukturalnymi zachodzącymi w polskiej gospodarce. Upadające duże zakłady pracy oraz optymalizacja zatrudnienia w funkcjonujących firmach to główne przyczyny tak dużego wzrostu tej wartości. W kolejnych pięciu latach odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych, do czego przyczyniły się:

- wysokie tempo wzrostu gospodarczego,
- większa aktywność sektora prywatnego (w roku 1990 tylko 40% osób pracujących zatrudnionych było w sektorze prywatnym, podczas gdy w 1996 roku wskaźnik ten wzrósł do 60%),
- zmiany w przepisach w zakresie statusu bezrobotnego.

W kolejnych latach, aż do wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, można zaobserwować pogarszającą się sytuację – w 2003 roku liczba bezrobotnych wynosiła 3 217 000 osób. W latach 2004–2008 trend ten został odwrócony, co wynika przede wszystkim z następujących czynników:

- wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego (w tym okresie wahał się on od 4,9% do 6,6%),
- napływu środków pieniężnych w ramach funduszy strukturalnych,
- wysokiego poziomu eksportu,
- wysokiego poziomu emigracji zarobkowej.

Wielkość powyżej przedstawionych wartości kształtowałyby się zapewne inaczej, gdyby nie strumień finansowy pochodzący z funduszy strukturalnych, który uznaje się za kluczowy dla rozwoju polskiej gospodarki, w tym dla funkcjonowania rynku pracy.

2. Wielkość pomocy przyznanej Polsce w ramach funduszy strukturalnych mających wpływ na rynek pracy

Analizując znaczenie otrzymanej bezzwrotnej pomocy finansowej z UE na rynek pracy w Polsce, przyjęto następujące założenia:

- a) pominięto wpływ funduszy przedakcesyjnych, otrzymanych przed 2004 rokiem, które rzutowały przede wszystkim na zmiany sektorowe, na przykład w górnictwie czy przemyśle hutniczym;
- b) nie uwzględniono wpływu funduszy przedakcesyjnych i strukturalnych przeznaczonych na zakupy inwestycyjne dla przedsiębiorstw – warto jednak podkreślić, że z założenia³ każdy beneficjent zainteresowany uzyskaniem wsparcia na zakup technologii deklarował zwiększenie zatrudnienia;
- c) z funduszy strukturalnych przyznanych Polsce na lata 2004–2006 i 2007–2013 wyodrębniono tylko te priorytety i działania, które miały lub mają bezpośredni wpływ na walkę z bezrobociem – pominięto natomiast te środki finansowe, które zostały przeznaczone na działania pośrednie, na przykład wsparcie dla instytucji rynku pracy;
- d) z uwagi na różnice w strukturze wydatków w latach 2004–2006 i 2007–2013 każdy z tych okresów przeanalizowano odrębnie.

Przystąpienie do UE umożliwiło Polsce korzystanie z pomocy finansowej, która w stosunku do funduszy przedakcesyjnych była kilkakrotnie większa. Pomoc ta została podzielona na sektorowe programy operacyjne, wśród których funkcjonował Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL)⁴, finansujący przede wszystkim działania zmierzające do walki z bezrobociem, zwiększania aktywności bezrobotnych czy też podnoszenia kwalifikacji i umiejętności osób posiadających zatrudnienie. Podstawowymi instrumentami finansującymi walkę z bezrobociem oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych były dwa Priorytety:

³ Założenie to jest sprzeczne z ideą inwestycji w nowoczesne technologie. Zakup innowacyjnych rozwiązań procesowych czy produktowych musi w dłuższym okresie spowodować redukcję zatrudnienia.

⁴ Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich – program funkcjonujący w latach 2004–2006 był realizowany i rozliczany do końca roku 2008.

- Priorytet 1. Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej,
- Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy.

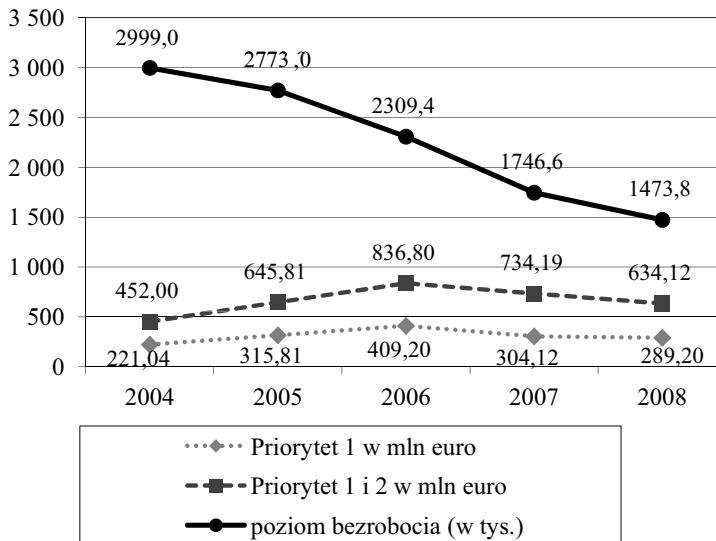
Alokację środków w ramach tych dwóch priorytetów w podziale na poszczególne lata przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Alokacja środków w ramach SPO RZL na lata 2004–2006 w podziale na Priorytet 1 i Priorytet 2 (w milionach euro)

Priorytety SPO RZL	Lata wdrażania programu		
	2004	2005	2006
Priorytet 1	221,04	315,81	409,20
Priorytet 2	230,96	330,00	427,60
Razem	452,00	645,81	836,80

Źródło: Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 1 lipca 2004 w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004–2006, DzU, nr 166, poz. 1743.

Rysunek 2. Poziom wydatków w ramach Priorytetu 1 i 2 SPO RZL oraz poziom bezrobocia w Polsce w latach 2004–2006

Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2004–2006 oraz dane dostępne na stronie www.mrr.gov.pl (12.08.2013).

Korzystanie ze środków finansowych w ramach SPO RZL teoretycznie rozpoczęto w 2004 roku, jednak biorąc pod uwagę opóźnienia w uruchamianiu niezbędnych procedur oraz terminy faktycznego przekazywania dotacji, należy przyjąć, że realny wpływ realizowanych projektów na rynek pracy mógł być odczuwalny w kolejnych latach. Wielkość środków wykorzystanych w ramach Priorytetu 1 i 2 SPO RZL oraz poziom bezrobocia w latach 2004–2006 przedstawia rysunek 2.

W badanym okresie liczba bezrobotnych zmniejszyła się o blisko 700 000 osób. Należy jednak zwrócić uwagę, że trend ten zbiegł się z liberalizacją przepisów państw unijnych w zakresie dostępu do rynku pracy dla obywateli nowych członków wspólnoty, w tym również Polski. Dodatkowo, jak wspomniano wcześniej, opóźnienia we wdrażaniu procedur umożliwiających wykorzystanie dostępnych środków, a tym samym realizację projektów adresowanych do bezrobotnych, pozwalają stwierdzić, że wpływ funduszy strukturalnych w tym okresie na zmniejszenie poziomu bezrobocia był znikomy⁵.

W kolejnym okresie programowania Polska stała się największym beneficjentem pomocy wspólnotowej. Z funduszy strukturalnych zaplanowano przekazanie dla Polski w latach 2007–2013 ponad 67,9 miliarda euro. Środki te zostały przypisane do programów operacyjnych, w tym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, na którego finansowanie przypadło ponad 10 miliardów euro. Wszystkie programy podzielone zostały na priorytety. Podział środków na poszczególne priorytety w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przedstawia tabela 2.

Biorąc pod uwagę założenia artykułu, jego cel oraz strukturę poszczególnych priorytetów, należy poddać analizie przede wszystkim Priorytet VI oraz Priorytet VIII. Priorytet VI, mający charakter regionalny, został podzielony na trzy działania, w ramach których przygotowano wsparcie finansowe (szkolenia, doradztwo, dotacje bezpośrednie) dla⁶:

- osób długotrwale bezrobotnych,
- młodzieży do 25. roku życia,
- osób niepełnosprawnych,

⁵ Bardziej precyzyjne dane można by uzyskać, posługując się kwotami faktycznie wydatkowanymi w badanym okresie, jednak w latach 2004–2006 nie sporządzano takich sprawozdań.

⁶ Szczegółowy Opis Priorytetów, stan na 20 grudnia 2012 roku, dostępny na stronie www.efs.gov.pl.

- kobiet powracających, jak również wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy,
- osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą.

Natomiast w ramach Priorytetu VIII, podzielonego na dwa działania, wsparciem objęto:

- pracowników chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe,
- działania wspomagające współpracę przedsiębiorstw ze sferą naukowo-badawczą,
- procesy adaptacyjne w regionach.

Tabela 2. Wielkość środków wypłaconych na rzecz beneficjentów w milionach euro w latach 2007–2012 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	RAZEM
Priorytet I	0,00	0,00	178,10	172,58	190,31	218,63	759,62
Priorytet II	0,00	0,96	249,19	531,76	469,15	411,04	1 662,10
Priorytet III	0,00	0,00	119,96	291,11	424,73	535,46	1 371,26
Priorytet IV	0,00	0,00	113,46	448,63	621,28	638,72	1 822,09
Priorytet V	1,95	0,57	117,56	211,27	289,21	285,40	905,96
Priorytet VI	131,97	578,66	1 723,93	2 279,89	1 672,29	1 303,59	7 690,33
Priorytet VII	3,21	60,10	577,06	1 020,37	998,71	944,03	3 603,48
Priorytet VIII	0,96	33,90	345,57	955,23	1 098,08	1 152,63	3 586,37
Priorytet IX	0,00	12,95	381,90	1 032,91	1 250,32	1 325,08	4 003,16
RAZEM	138,09	687,14	3 806,73	6 943,75	7 014,08	6 814,58	25 404,37

* Dane przedstawiają wartość zaakceptowanych do wypłaty środków w oparciu o złożone przez beneficjentów wnioski o płatność.

Źródło: Raporty kwartalne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego dostępne na stronie www.efs.gov.pl (12.08.2013).

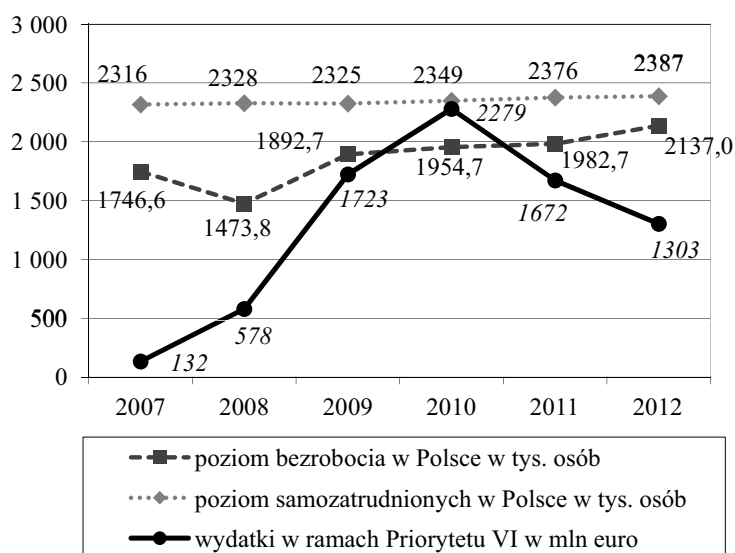
W celu określenia wpływu wydatkowanych środków na zwalczanie bezrobocia porównano ich poziom z liczbą osób prowadzących działalność gospodarczą oraz poziomem bezrobocia.

3. Wpływ wybranych priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na rynek pracy w Polsce

W celu przeprowadzenia analizy porównawczej wyodrębniono z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki środki, które były przeznaczone dla konkretnych grup bezrobotnych. Rysunek 3 przedstawia poziom osób samozatrudnionych w odniesieniu do wielkości bezrobocia oraz środków przeznaczonych na realizację Priorytetu VI POKL.

Rysunek 3. Wydatki poniesione w ramach Priorytetu VI oraz poziom osób samozatrudnionych i poziom bezrobocia w Polsce w latach 2007–2012

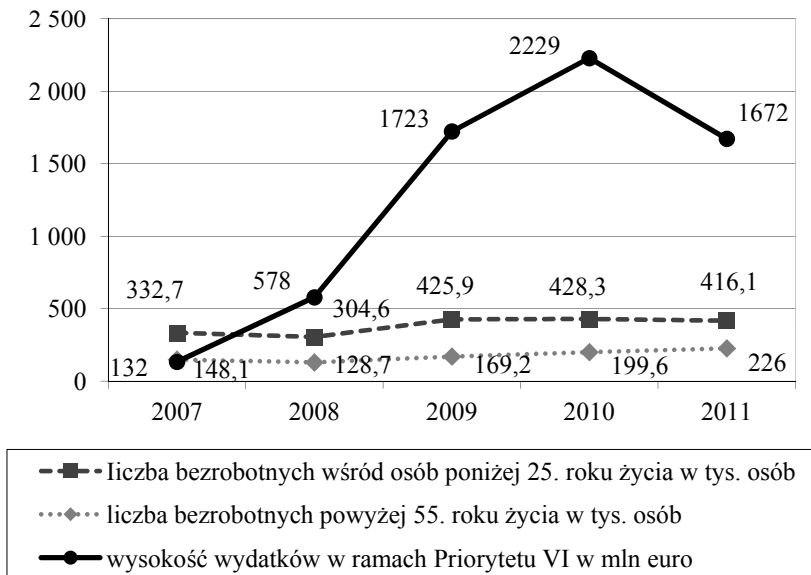
Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2007–2012 oraz dane dostępne na stronie www.efs.gov.pl (12.08.2013).

W badanym okresie można zauważyć, że liczba osób prowadzących działalność gospodarczą praktycznie nie ulega zmianie, zaś poziom bezrobocia w Polsce w roku 2008 obniżył się do poziomu 1,50 miliona osób, aby w kolejnych latach wzrastać, osiągając w 2012 roku wartość 2,14 miliona osób. W tym samym okresie wielkość nakładów w ramach Priorytetu VI od 2007 roku do 2010 roku miała trend wzrostowy, zaś w kolejnych latach – malejący.

Analizując rysunek 3, trudno znaleźć jakikolwiek związek pomiędzy wielkością wydatków w ramach Priorytetu VI a pozostałymi wartościami. Niewątpliwie w przypadku liczby bezrobotnych duże znaczenie miał ogólnoswiatowy kryzys gospodarczy w krajach Unii Europejskiej, którego początki sięgają 2009 roku, a w wyniku którego nie tylko nastąpiło spowolnienie gospodarcze, ale również częściowy powrót osób z zagranicy, które w poprzednich latach wyjechały w poszukiwaniu pracy.

Jak wspomniano powyżej, w ramach Priorytetu VI wspierane były również działania adresowane do kobiet oraz osób powyżej 50. roku życia⁷ i poniżej 25. roku życia. Rysunki 4 i 5 przedstawiają porównanie wielkości nakładów na ten cel w ramach Priorytetu VI i poziomu zatrudnienia wśród kobiet oraz osób powyżej 55. i poniżej 25. roku życia w latach 2007–2011.

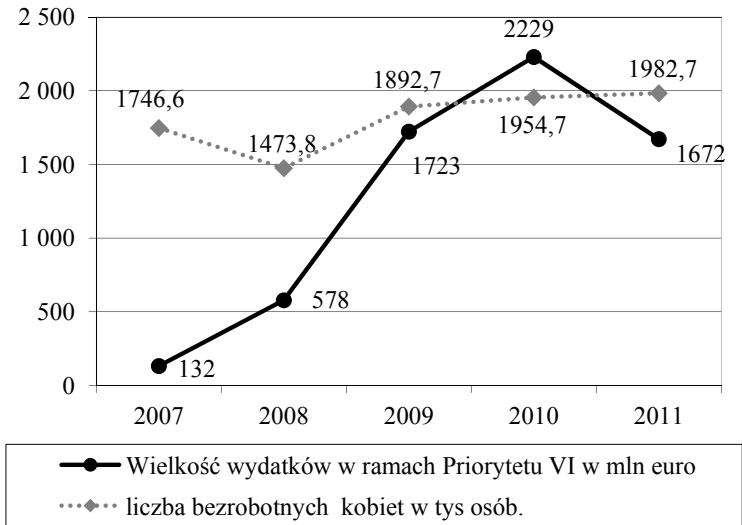
Rysunek 4. Wielkość nakładów w ramach Priorytetu VI na aktywizację osób powyżej 55. roku życia i poniżej 25. roku życia oraz poziom bezrobocia w tych grupach wiekowych w Polsce w latach 2007–2011

Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2007–2011 oraz dane dostępne na stronie www.efs.gov.pl (12.08.2013).

⁷ Z uwagi na ograniczony dostęp do danych statystycznych w przeprowadzonej analizie wykorzystano wielkości dotyczące osób powyżej 55. roku życia.

Rysunek 5. Wielkość nakładów w ramach Priorytetu VI na aktywizację zawodową kobiet oraz poziom bezrobocia wśród kobiet w latach 2007–2011

Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2007–2011 oraz dane dostępne na stronie www.efs.gov.pl (12.08.2013).

W przypadku tych wartości podobnie jak na rysunku pomimo rosnących wydatków na walkę z bezrobociem w ramach Priorytetu VI nie ma istotnych zmian w poziomie każdej badanej wielkości. Jedynie w 2008 roku można zauważyć, że we wszystkich trzech analizowanych obszarach nastąpił minimalny spadek poziomu bezrobocia, które niestety w kolejnych latach miało już trend wzrostowy.

4. Wpływ funduszy strukturalnych na rynek pracy w wybranych województwach w Polsce

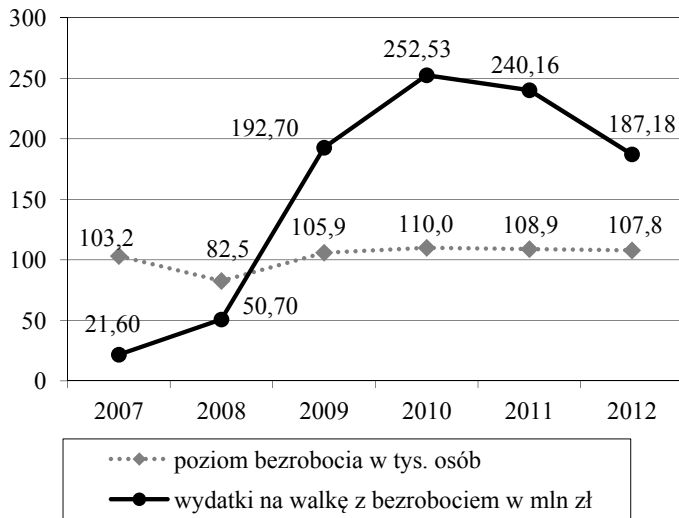
W celu sprawdzenia, czy na lokalnych rynkach pracy w Polsce można zaobserwować podobne tendencje do opisanych w punkcie 3, porównano dane z wybranych regionów. Do analizy porównawczej wybrano trzy województwa: zachodniopomorskie, lubelskie i dolnośląskie⁸, w których przeprowadzono analizę poziomu

⁸ Województwa podzielono na trzy grupy: pierwsza, gdzie stopa bezrobocia według GUS w styczniu 2013 roku kształtowała się w przedziale od 10,6% do 14,3% (mazowieckie, wielkopolskie, śląskie,

bezrobocia w latach 2007–2012 z uwzględnieniem wydatków ponoszonych w tych województwach w ramach Priorytetów VI–IX⁹.

Priorytet VIII adresowany jest do pracowników pragnących podnieść swoje kwalifikacje i umiejętności, zaś głównymi odbiorcami działań w ramach Priorytetu VII są osoby zagrożone wykluczeniem, w tym wykluczeniem ekonomicznym. W przypadku Priorytetu IX, jego udział we wszystkich wydatkach w ramach budżetów wojewódzkich był znikomy, a działaniami objęte były przede wszystkim szkoły w danym województwie.

Rysunek 6. Wydatki poniesione w ramach Priorytetów VI–IX w województwie zachodniopomorskim oraz liczba bezrobotnych w latach 2007–2012

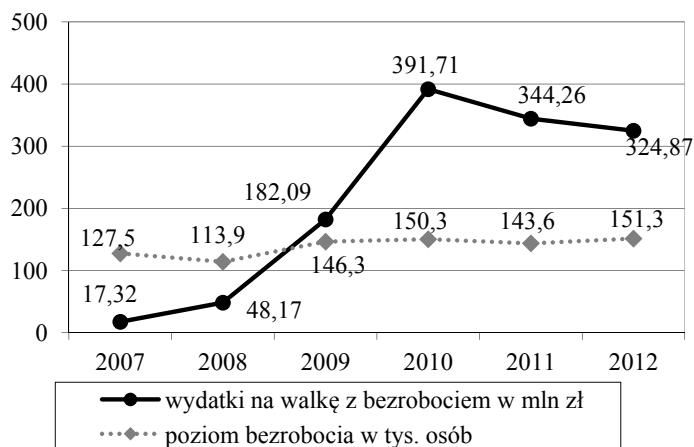

Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2007–2012 oraz dane dostępne na stronie www.efs.gov.pl (12.08.2013).

małopolskie, dolnośląskie, pomorskie), grupa druga, gdzie stopa bezrobocia w tym samym okresie zawierała się w przedziale od 14,8% do 15,5% (łódzkie, opolskie, lubelskie, podlaskie) i grupa trzecia z bezrobociem powyżej 15,5% (lubuskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie, podkarpackie). Do badania z każdej grupy wybrano jedno województwo.

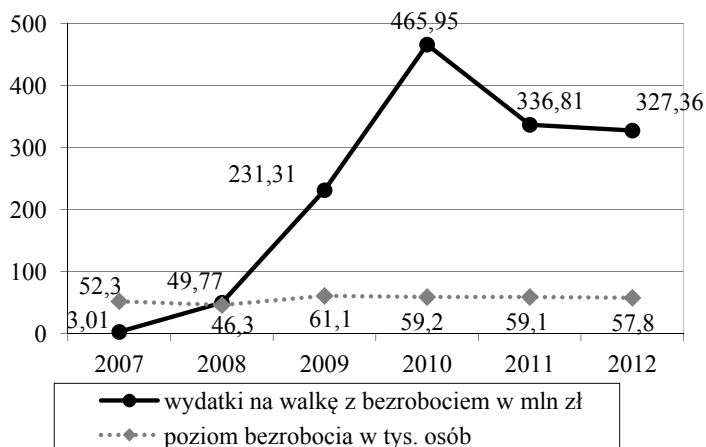
⁹ Brak jest dostępnych danych w podziale na poszczególne Priorytety na poziomie regionalnym.

Rysunek 7. Wydatki w ramach Priorytetów VI – IX w województwie lubelskim oraz liczba bezrobotnych w latach 2007–2012

Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2007–2012 oraz dane dostępne na stronie www.efs.gov.pl (12.08.2013).

Rysunek 8. Wydatki w ramach Priorytetów VI–IX w województwie dolnośląskim oraz liczba bezrobotnych w latach 2007–2012

Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2007–2012 oraz dane dostępne na stronie www.efs.gov.pl (12.08.2013).

Rysunki 6–8 obrazujące zależność wydatków w ramach Priorytetów VI–IX i poziomu bezrobocia wskazują jednoznacznie, że tendencja zaobserwowana na poziomie krajowym (rysunek 3) widoczna jest również w wybranych województwach. W latach 2007–2008 wystąpił minimalny spadek bezrobocia, a w kolejnych latach stopniowy jego wzrost lub też utrzymywanie się na niezmiennym poziomie. Warto przy tym zwrócić uwagę, że kwoty wydatkowane w poszczególnych latach wzrastały bez faktycznego przełożenia na poziom bezrobocia.

Jak wynika z przedstawionych danych, trendy zarówno dotyczące poziomu bezrobocia, jak i wielkości wydatków na walkę z bezrobociem we wszystkich analizowanych województwach są takie same. Nie można również zaobserwować jakiegokolwiek związku pomiędzy wielkością wydatków w ramach PO KL a poziomem bezrobocia, gdyż w latach 2008–2010 wielkość środków przeznaczonych na walkę z bezrobociem ma tendencję wzrostową, natomiast liczba bezrobotnych pozostaje na niezmiennym poziomie.

5. Otwarcie rynków pracy krajów Unii Europejskiej oraz emigracja zarobkowa Polaków

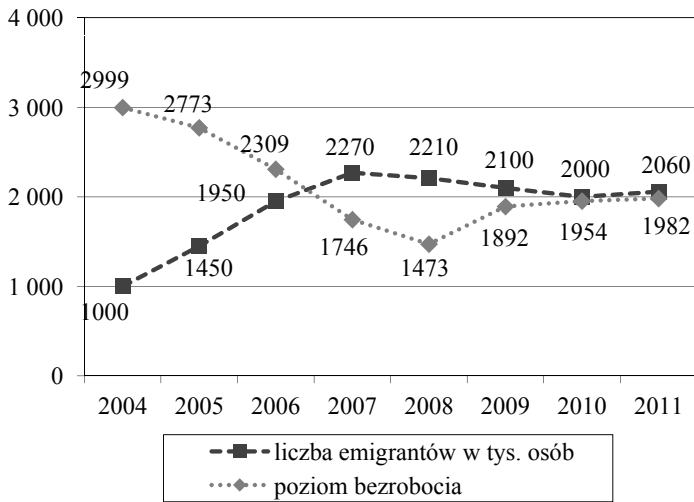
Akcesja Polski do Unii Europejskiej spowodowała również otwarcie rynków pracy dla pracowników w ramach zasady swobodnego przepływu kapitału i pracowników. Choć nie wszystkie kraje od razu otworzyły swoje rynki pracy, to jednak wpłynęło to istotnie na poziom bezrobocia w Polsce.

Z uwagi na swobodny przepływ pracowników pomiędzy poszczególnymi krajami Unii Europejskiej trudno jest precyzyjnie określić, ile osób wyjechało z Polski w poszukiwaniu pracy. Jest wiele źródeł podających takie dane, jednak wszystkie mają charakter szacunkowy. W niniejszej pracy wykorzystano dane podawane przez Główny Urząd Statystyczny oraz wynikające ze spisów powszechnych i badań ankietowych przeprowadzonych w analizowanym okresie.

Większa dostępność rynków pracy w krajach UE oraz możliwość większych zarobków spowodowały, że praktycznie od 2004 roku do 2007 roku notowany był stały wzrost migracji zarobkowej Polaków. W dwóch kolejnych latach poziom ten się nieznacznie zmniejszył, jednak spowolnienie gospodarcze w 2009 roku ponownie zmieniło tendencję na rosnącą. Należy jednak podkreślić, że o ile trudno jest doszukiwać się zależności pomiędzy wielkością kwot wydatkowanych w ramach

funduszy strukturalnych na wspieranie rynku pracy a poziomem bezrobocia, to widać wyraźną zależność pomiędzy poziomem migracji Polaków a liczbą bezrobotnych w Polsce.

Rysunek 9. Porównanie wielkości migracji zarobkowej Polaków oraz poziomu bezrobocia w Polsce w latach 2004–2011

Źródło: Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2004–2011 oraz wyniki spisów powszechnych, i badań ankietowych prowadzonych w trakcie spisów powszechnych.

Podsumowanie

W analizowanym okresie doszło w Polsce do istotnych przekształceń struktury gospodarki (przejście z gospodarki centralnie planowanej na rynkową), co w konsekwencji spowodowało szereg zmian zarówno na rynku pracy, jak i w wydajności osiąganego przez polskie przedsiębiorstwa (optymalizacja zatrudnienia oraz wzrost innowacyjności stosowanych rozwiązań).

Lata 1990–2003 charakteryzowały się dużą dynamiką zmian w polskiej gospodarce, wynikających z potrzeb wewnętrznych, zarówno gospodarczych, jak i politycznych. Od roku 2004 podejmowane działania były już ściśle związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, a ich celem była silniejsza integracja. W tym

pierwszym okresie z jednej strony mamy do czynienia z dużym bezrobociem, ale z drugiej, z większą aktywnością gospodarczą Polaków, którzy próbowali swoich sił, wybierając samozatrudnienie jako sposób na zarabianie. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej poziom bezrobocia (rejestrowanego) zmniejszył się, ale kosztem odpływu dużej liczby pracowników do innych krajów (wielkość ta wahała się w poszczególnych latach od 1,4 do 2,2 miliona), co w konsekwencji powoduje zwiększenie zapotrzebowania na niektóre zawody w polskiej gospodarce.

W tym samym czasie dzięki pomocy w ramach funduszy strukturalnych UE podejmowany był szereg działań, których celem było między innymi podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych czy aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. W ramach funduszy finansowane były również inwestycje w nowe technologie, które miały na celu optymalizację zatrudnienia oraz zwiększanie wydajności poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań procesowych i produktowych. W konsekwencji, szczególnie w latach 2009–2012, można obserwować w Polsce stabilizację poziomu zatrudnienia, które w kolejnych latach uzależnione będzie w dużej mierze od aktywności zawodowej Polaków poza granicami Polski.

Literatura

Czarniewski S., *Główne przyczyny bezrobocia w Polsce w okresie transformacji gospodarczej*, www.soc.ols.vectramet.pl (27.02.2013).

Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej za lata 1990–2011.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004–2006, DzU, nr 166, poz. 1743.

www.efs.gov.pl (12.08.2013).

www.mrr.gov.pl (12.08.2013).

LABOUR MARKET IN POLAND AFTER ACCESSION TO EUROPEAN UNION

Abstract

The present paper is aimed at analysing the impact of Polish accession to the European Union on the domestic labour market. For this purpose verification of the expenses level within structural funds against unemployment and professional activation, as well as its in-

fluence on such rates as unemployment level or number of people who run own business has been conducted.

The research covered the years 2004–2012, this period was divided into two sub-periods which coincide with the planning of expenses within structural funds.

The analysis of available data indicated no significant correlation between dimension of amounts allocated from EU structural funds for actions to support labour market and the level of unemployment for instance.

Keywords: employment, unemployment, manpower, labour market, grants

JEL Codes: J21, J24, J61, F15, F36, H25

Translated by Roman Siedlikowski